

HANDLEDNING: Beskrivning av problemsituation

Vad? Beskriv en specifik problemsituation. Utgå från en enskild händelse som nyligen inträffat.

Ge en kort beskrivning av problemsituationen. Försök att beskriva vad som hänt utan att värdera. Om det finns flera situationer som är problematiska kan du sammanställa dessa till en lista och sedan välja ut en situation att börja med. Det är alltid lättare att arbeta med en situation i taget.

När? (dag/tid)

När skedde problemsituationen? Det kan vara värdefullt att titta på en planering över veckan och fundera över när problemen uppstår. Finns det några återkommande mönster?

Kryssrutorna hjälper till att ringa in problemet och kan vara ledtrådar till moment som är svåra och kan behöva justeras eller åtgärdas.

Typ av aktivitet/situation? Vad är karaktäristiskt för aktiviteten/situationen?

Beskriv så tydligt som möjligt vad tanken var att barnet/barnen skulle göra? Vilken aktivitet var aktuell? Ex. övergång, komma in från utelek, avsluta en aktivitet, sitta stilla och lyssna på en saga under XX minuter, följa muntliga instruktioner, fråga om/hämta hjälp vid problem, samarbeta/leka tillsammans med andra osv. Att specificera uppgiften kan ge ledtrådar om moment och områden som är svåra för barnet/barnen.

Dialog och samarbete?

Tänk på att problemlösning och diskussion inte bör ske i direkt anslutning till situationen. Samtal med problemlösningssfokus kan ske vid ett senare tillfälle som inte är färgat av affekt och stress. Ta vara på kollegors/rektors olika perspektiv, tankar och erfarenheter.

Visa nyfikenhet över vårdnadshavares bild av situationen, visa att du/ni vill förstå varför barnet/barnen reagerar som den/de gör.

Krav? Vilka förväntningar finns på barnet/barnen i just den här situationen? Är förväntningarna möjliga att uppnå? Här ska du analysera de krav som är aktuella vid aktiviteten/situationen. Försök att bryta ned vad som krävs för att lyckas. Vid många situationer är kraven rimliga för de flesta men inte för alla. För högt eller lågt ställda krav kan leda till stress och oro, vilket i sin tur kan leda till att barnet/barnen agerar för att få kontroll över situationen. Fundera över vad barnet/barnen behöver för att klara aktiviteten/situationen. Hur ser instruktioner, regler, rutiner och strukturer ut? Har du/ni utgått från en rimlig kravnivå när aktiviteten/situationen planerades? Vad kan jag/vi som pedagog/pedagoger förändra hos mig/oss och i lärmiljön för att bättre möta upp barnet/barnen. Vilka krav ställs på barnet/barnen innan aktiviteten börjar? Fundera över de situationer som fungerar bra för barnet/barnen, hur ser de ut och hur är kravnivån?

Organisation?

Vilka förutsättningar finns för att hantera och förhindra problemsituationer som denna? Vad kan utvecklas? Hur ser det ut organisatoriskt runt problemsituationen? Fundera över om någon organisatorisk förändring skulle kunna underlätta vid den aktuella situationen. Finns det något annat sätt att nyttja tillgänglig personal eller lokaler? Kan man se över planeringstid, raster, dagsstruktur och rutiner osv och på så sätt underlätta situationen.

Vet barnet? Det är viktigt

att alla barn vet vad som ska göras och hur aktiviteten ska utföras. Problemsituationer bottnar ofta i att barnet/barnen inte förstått alla steg i informationen och instruktionen. Om du inte kryssar i ja i samtliga rutor är det värt att fundera över vad som krävs för att barnet/barnen ska kunna tillgodogöra sig den information/strategi som behövs för att genomföra aktiviteten.

HANDLEDNING: Önskat läge

Barnets och vårdnadshavares bild

Hur beskriver vårdnadshavare? Vad visar barnet?

Inta ett nyfiket och undersökande förhållningssätt. Fundera över vad barnet och vårdnadshavare berättar för dig. Finns där ledtrådar om varför situationen uppstår? Gör ett antagande, vilka behov ligger bakom barnets/barnens uttryck?

Vad fungerar bra?

Utgå från situationer som fungerar bra, framgångsfaktorer? Vad är det som gör att det fungerar? Analysera de fungerade situationerna, får barnet här svar på frågorna; Vad hen ska göra? Med vem hen ska vara? Hur länge? Hur det ska gå till? Vad hen ska göra sedan?

Önskat läge

Vad är ditt/ert önskade läge? Vad är barnets/barnens önskade läge? Om barnet/barnen inte kan formulera detta själv - gör ett antagande. Vad är rimligt utifrån den lärmiljö vi erbjuder i förhållande till barnets färdigheter och förmågor? Formulera ett gemensamt mål. Det är viktigt att hela arbetslaget är delaktigt och involverat i det som ska utvecklas eller förändras.

När?

När hoppas ni att det önskade läget är nått? När är det rimligt att stämma av? Fundera över en rimlig tidsram. En tydlig tidsram är ett stöd för alla inblandade att följas åt i de planerade insatserna.

Anpassningar och åtgärder?

Vad kan göras för att nå det önskade läget? Vad kan du som pedagog göra? Vad kan arbetslaget göra? Vad kan rektor göra? Hur kan lärmiljön utvecklas? Hur kan förmågor utvecklas/kompenseras?

Det finns säkert Anpassningar/insatser som du känner till sen tidigare eller Anpassningar/insatser som ni kommit på vid ifyllandet av formulären. Fundera över vad som behövs för att barnet/barnen ska lyckas? Vilka insatser vill ni börja med? När insatserna är formulerade är det viktigt att komma ihåg att bestämma vem som gör vad och när det ska ske. Om ni önskar inspiration och ytterligare kunskap om fler Anpassningar/insatser kan ni titta i Levla Lärmiljöns Anpassnings- och Åtgärdsbank för förskolan på umea.se/levla.

Vad gör vi i de situationer som fungerar bättre? Finns det arbetssätt och bemötande som gör att problemen minskar? Finns det arbetssätt och bemötande som gör att problemen ökar?

HANDLEDNING: Anpassningar och åtgärder

När du/ni arbetade med **Beskrivning av problemsituation** och **Önskat läge** kom ni kanske att tänka på olika insatser som skulle kunna provas. Om ni behöver ökad kunskap eller vill inspireras vidare finns anpassnings- och åtgärdsbeskrivningar för förskolan på umea.se/levla. Beskrivningarna är indelade i kategorierna förhållningsätt, strukturstöd, strategistöd, kommunikationsstöd och organisation.

I vilka situationer fungerar det bättre för barnet/barnen, finns det något i dessa situationer som hjälper barnet/barnen att lyckas? Kan vi hitta framgångsfaktorer i någon av nedanstående kategorier? Finns det arbetssätt och bemötande som gör att problemen minskar? Finns det arbetssätt och bemötande som gör att problemen ökar?

Förhållningsätt

Genom förhållningsättet förebygga problem, starta dialog och nå samarbete med barnet/barnen

Strukturstöd

Hjälpa barnen att svara på vad de ska göra

Strategistöd

Hjälpa barnen att svara på hur de ska göra

Kommunikationsstöd

Hjälpa barnen att kommunicera och tillsammans med dem hitta lösningar

Organisation

Genom organisation och planering skapa goda förutsättningar för en bra lärmiljö

HANDLEDNING: Avstämning

Anpassningar och åtgärder

Har du/ni lyckats genomföra de planerade anpassningarna/åtgärderna?

Om du/ni inte lyckats genomföra de planerade stödinsatserna är det bra att reflektera eller diskutera kring vad detta beror på. Beror det på anpassningen/åtgärden i sig eller beror det på något annat? Finns det någon förändring som behöver göras innan du/ni provar en ny anpassning/åtgärd?

Har du/ni genomfört ytterligare anpassningar/åtgärder utöver de planerade? Det kan vara så att du/ni under arbetets gång kommit på/utvecklat anpassningar/åtgärder som du/ni ej från början tänkt men som blivit mycket positiva och verkningsfulla för barn, grupp och personal.

Vet barnet?

Hur visar barnet att hen vet/förstår? Har det efter att du/ni provat olika stödinsatser skett några framsteg? Om det inte gått åt rätt håll kanske du/ni måste fundera över vad som krävs för att barnet ska kunna tillgodogöra sig den information/ instruktion/ strategi som behövs. Ska det fungera för barnet bör svaret bli ja på alla frågor.

Dialog och samarbete?

En viktig framgångsfaktor är dialog och samarbete. Reflektera över vilka ni har och bör ha dialog och samarbete med. Utöver barn, vårdnadshavare, kollegor, rektor, specialpedagog och elevhälsas stödteam. Kan det vara någon ni missat som är viktig just i det här arbetet, t.ex. HLT, barnvårdscentral, socialtjänst, barn- och ungdomshabilitering eller barn- och ungdomspsykiatri?

Förändring/fortsättning

Vad har fungerat särskilt bra? Vad tänker du/ni fortsätta med? Vad säger vårdnadshavare? Vad säger/visar barnet/barnen? Det är viktigt att tydliggöra och understryka det du/ni upplevt som framgångsfaktorer både för uppmuntran och för att verkningsfulla insatser och förhållningssätt ska stärkas. Glöm inte att involvera vårdnadshavare i avstämningen. Delaktighet och positiv förstärkning gör skillnad.

Önskat läge

Är det önskade läget som du/ni tidigare formulerat uppnått? Om nej, vad finns kvar att uppnå? Att specificera vad som finns kvar att uppnå kan förtydliga riktningen i det fortsatta arbetet. Vad tror du/ni krävs för att nå ända fram till det önskade läget? Tror du/ni att det behövs mer tid med samma insatser? Behövs en justering av nuvarande anpassningar/åtgärder? Eller kan det vara så att du/ni behöver göra en ny beskrivning av problemsituationen? Fundera över vad du/ni som pedagoger kan utveckla/förändra. Vad kan man som pedagog göra mer av? Vad ska man som pedagog undvika?

Hur fortsätta?

Hur ska du/ni arbeta vidare? Behöver du/ni en ny formulering av problemsituation? Finns det problem som kräver att du/ni går vidare och tar hjälp av andra stödfunktioner t.ex. specialpedagog och/eller HLT?

Upplever du/ni att det är aktuellt med en anmälan om kränkande behandling - ta kontakt med rektor.